

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Eadem consuetudo vigeat etiam post Concilium Nicænum. Probatur ex Concilio Chalcedonensi, & ex Iustiniano. Genuinus sensus canonis XIII. Laodicensi explicatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

dicio is præferri debet qui maioribus & studiis juvenit & meritis, ut inquit Leo primus.

XIV. Forma electionum præscripta à Iustiniano. Non licebat appellare à confirmatione electionis. Solum adversus confirmationem datam remedium erat ordinati depositio.

I. **P**OST explicatam Metropolitanarum institutionem, superest ut eorum auctoritatem consideremus, ac præterea eam quæ provincialibus synodis competebar. Ac primo quidem adnotandum est duo fuisse genera Conciliorum. Nam quædam fortuito congregabantur, nullo temporis ordine servato, sed prout occasio ferret, videlicet pro peragendis electionibus & ordinationibus Episcoporum. Alia certa erant, & Canonum decretis statuta bis in anno, aut saltem semel; & in iis causæ ecclesiasticæ litæque civiles & criminales cleri judicabantur, & provinciæ politia ordinabatur.

II. Primum illud conventuum genus quoniam Concilium vocari debeat, nullus dubitat, Hincmarum sequens; cum præsertim Antiochenum Concilium in XIX. canone synodum appelleret cæterum Episcoporum ad ordinationem congregatorum: *Episcopus præter synodum & præsentiam Metropolitanam nullatenus ordinetur.* Ea non erat præcipua istius Concilij cura ut Episcopum eligeret in sede vacante, sed ut examinaret an electio canonica esset, an electus canonicis impedimentis prohiberetur accedere ad episcopatum, ob bigamiam videlicet, ætatis defectum, aut ignorantiam, & utrum accusatio aliqua adversus eum instituta esset. Et si nihil horum obstitit, ordinatio peragebatur.

III. Synodus ergo illa, ut dixi, non ob id præcipue cogebatur, neque in Occidente, neque in Oriente, ut electionem celebraret. Verum huic meæ descriptioni refragantur eruditorum virorum sententiæ, quibus persuasum est eam fuisse Ecclesiarum orientalium consuetudinem, ut nullum electionis Episcoporum genus apud eas viguerit quàm ejus quæ fiebat ab Episcopis; exclusa prorsus electione cleri & populi, quæ in solo Occidente usurpabatur. Ea est opinio Cl. V. Jacobi Sirmondi & aliorum quorundam; qui eam se colligere existimant ex canone IV. Synodi Nicænæ, XXI. Laodiceno, & ex commentariis Zonaræ & Balsamonis, qui canones illos ita interpretantur. Attamen ab ea sententiâ discedere cogor, quòd videam Orientales usurpassè electiones à clero & à populo factas ante & post habita illa Concilia; quæ & Conciliorum Nicæni & Chalcedonenfis auctoritate & Principium legibus firmata sunt.

IV. Haud sanè destinatum mihi est agere hoc loco de electionibus; nihilque aliud in præsentiarum promere placet quàm novam rationem, necessariam tamen, ad interpretandos canones Nicænæ & Laodicenæ, cum ij fundamentum & basis esse debeant earum rerum quæ dicturi sumus de auctoritate Metropolitanæ & Episcoporum comprovincialium in peragendis ordinationibus. Auctoritas illa in eo versatur, non ut electio ab illis celebretur, sed ut eam approbent, aut repudient, prout consentanea fuerit aut contraria Canonibus, (quod à Canonici Iuris interpretibus vocatur jus confirmandi electionem) utque dein electi ordinationem aut consecrationem peragant. Certum itaque est Episcopos ante Concilium Nicænæ electos fuisse *cleri ac plebis suffragio*, ut loquitur Cyprianus. Idipsum verbis minimè ambiguis docet Nicæna Synodus, quæ sibi ipsi repugnare non potest, in epistola ad Episcopos Ægypti scripta, quæ extat apud Theodoretum; cui consentiunt Constantinus Imperator ad populum Antiochenum scribens, & Athanasij Apologia variis in locis.

V. At confirmatio electionis ad Metropolitanam præcipue spectabat, & ad Episcopos comprovinciales, qui ob eam rem congregati erant, sive quum electio celebrabatur, vel postquam eâ factâ, decretum ejus ad Metropolitanam fuerat delatum. Clerum ac populum suffragia sua conferre consuevisse, Episcoposque eodem tempore judicium suum tulisse, testis est Cyprianus, de Sabino Episcopo scribens: *Vt de universæ fraternitatis suffragio, & de Episcoporum qui in præsentia convenerant iudicio, episcopatus ei deferretur.* Quo in loco Cypriani id accuratè considerandum est, eum distinguere jus suffragij quod fraternitati competit, id est, clero & populo, à iudicio quod Episcopis tribuit, id est, examine electionis, & confirmatione. Usus autem illum *de traditione divina & apostolica observatione* descendisse pronuntiat. Quare antiquus auctor constitutionum apostolicarum præcipit ut is qui electus fuerit à populo, Episcopis præsentetur, & ut is qui primus est inter eos, diligenter inquiret de omnibus iis quæ necessaria sunt ut ei manus imponantur.

VI. Post Concilium Nicænæ clerus & populus intererant electionibus. Clarissima hujus sententiæ argumenta extant in Concilio Chalcedonenfi; quod electionis Metropolitanorum, in quibus præcipuo quodam & eximio jure interesse possunt Episcopi, formulam præscribens, decernit ut fiant decreto Clericorum metropoleos, possessio-

rum, & clarissimorum virorum, & Episcoporum provinciae; quibus jus praecipuum compete-
 bat, quod ageretur de electione Metropolitanorum. *Decreto facto à Clericis uniuscujusque metropolis, & possessoribus, atque clarissimis viris, super hac & à reverendissimis Episcopis provinciae.* In Actione XI. ejusdem Concilij, Stephanus Episcopus Ephesinus probare volens se canonicè vocatum esse ad metropolim Ephesinam, ait se à quadraginta Episcopis Asiae ordinatum fuisse cum decreto & consensu praecipuorum & clarissimorum civium urbis totiusque cleri. *Me quadraginta Episcopi Asiani, suffragio clarissimorum & primatum, & totius reverendissimi cleri, & omnis civitatis, ordinarunt.* Clerum & populum interfuisse electionibus Episcoporum, post tempora Concilij Nicæni, probatur etiam ex Iustiniano; qui disertis verbis praecipit ut Episcopus eligatur *per Clericos & primates* *ἐπίσκοπος ὑπὸ πλῆθους* *cujus futurus est Episcopus, & ut decretum ad Metropolitanum perferatur, ab eo examinandum.* Ex hac lege colligitur genuinus sensus canonis XIII. Synodi Laodicenae: *Quod non sit permittendum turbis electiones eorum facere qui sunt ad sacerdotium promovendi.* Lex enim conservans, secundum Canones, jus suffragij civibus honoratis, sive primatibus civitatis, ut illa loquitur, planè ostendit ab eo jure, vi canonis, excludi plebeculam. Prohibitio enim hæc non extenditur ad honoratos & ordinem, ut Latini vocant, vel, ut cum Græcis loquamur, ad *λαμπροτάτους, λογάδας, παύτους*; sed propter eos tantum lata est quos canon ille *τοὺς ἄχρηστους* nuncupat, quos verò Dionysius vertit *turbas*.

VII. Fatendum tamen est Græcis tandem placitum ut & ipsi magistratus à jure eligendorum Episcoporum arcerentur, quos à solis provinciae Episcopis eligi satius esse existimarunt. Ita visum patribus Nicænae Synodi secundae: qui tamen ne hujus novae institutionis auctores esse viderentur, ejus originem prorsus importunè arcessunt à canone quarto Synodi Nicænae I. prætextu quorundam verborum hujus canonis, quæ ambigua esse videntur. Decretum hoc prompta reverentia susceperunt universae Orientis Ecclesiae. Hinc orta est hallucinatio Zonaræ, Balsamonis, & Matthæi Blastaris, qui seculi sui morem præ oculis habentes, secuti auctoritatem septimae Synodi, crediderunt eadem ratione explicandum esse canonem Concilij primi Nicæni. Atque id eò facilius sibi persuaserunt, quod existimaverint vocem *χαριστορία*, quæ in canone quarto Nicæno habetur, accipi posse, quasi significet electionem, cum eo sensu reperia-

Tom. II.

tur apud Demosthenem & alios auctores prophanos. Apud auctores tamen ecclesiasticos vox illa semper significat ordinationem; quemadmodum à Frontone Ducaeo adnotatum est in Notis ad opera Chrysofomi.

VIII. Laicos ab electionibus Episcoporum robustius removit Octava Synodus, secuta exemplum Septimae: cujus canon habetur in versione Anastasij Bibliothecarij, tametsi inter Græcos canones non reperitur. *Promotiones atque consecrationes Episcoporum, concordans prioribus Conciliis, electione ac decreto Episcoporum collegij fieri sancta hæc & universalis synodus definit & statuit; atque jure promulgat neminem laicorum Principum vel potentum semet inserere electioni vel promotioni Patriarchæ, vel Metropolitanæ, aut cujuslibet Episcopi; ne videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confusio, vel contentio; praesertim cum nullam in talibus potestatem quemquam potestativorum vel ceterorum laicorum habere conveniat, sed potius silere, ac attendere sibi, usquequò regulariter à collegio ecclesiastico suscipiat finem electio futuri Pontificis.*

IX. Quod attinet ad Ecclesias Occidentis, diutius illæ jus electionum permiserunt clero & laicis, atque ipsi etiam plebeculae, & ipsis etiam Gregorij VII. temporibus, id est, seculo undecimo; ut patet ex ejus epistolis. Sed sine seculo duodecimi, clerus & populus paulatim jus electionum transtulerunt ad Canonicos Ecclesiarum cathedralium; quos in eo jure confirmarunt Pontificum Romanorum variae & multiplices constitutiones, quæ habentur editæ in libris Decretalium, in Clementinis, & inter Extravagantes. Reges nihilominus Francorum privilegiis quibusdam fruebantur, sive integræ nominationis, sive necessitatis obtinendi eorum consensum in personam electi. Populus enim diutius jus suum in Gallia retinuit quam alibi. Certè ævo D. Bernardi, hoc est, duodecimo seculo, electiones Episcoporum Cabilonenfis & Gebennensis factæ sunt cum consensu populi; tametsi apud Senones, & in aliis quibusdam Ecclesiis, eas clerus perageret cum consensu monachorum diocesanos.

X. Ex iis quæ supra dicta sunt discimus canonem quartum Concilij Nicæni primi non tribuere Episcopis jus electionis, sed consensus tantum aut confirmationis, & auctoritatem ordinationis.

Interpretationi huic meæ favet versio Dionysij Exigui, qui *χαριστορία* heic vertit *ordinationem*, non autem *electionem*, quam Concilium jam antea factam esse volebat juxta usum perpetuum Ecclesiae: *Episcopum*

Z ij

Concil. Chalcedon. Act. 16.

Concil. Chalcedon. Act. 11.

Novella 113. c. 1. & Nov. 117. c. 12 & l. 45. c. de Episc. & Cleric.

Vide lib. 3. c. 6. l. 1. & 114.

Concil. Nic. 2. c. 6.

Synod. O. Lav. can. 22.

Gregor. VII. lib. 1. ep. 35. 16. lib. 2. ep. 10. lib. 5. ep. 3. 7. 8. 11. lib. 6. ep. 24. lib. 8. ep. 1. 5. 18. 19. 20. lib. 9. ep. 14.

S. Bern. ep. 13. 271.

Idem ep. 102. 375. 281. 319. & lib. 3. de Consid. c. 21.